	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 5
	รหัสวิชา 2000-1501 ชื่อวิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	สอนครั้งที่ 1
	ชื่อหน่วย สិทธิ หน้าที่ความเป็นพลเมืองดี	
ชื่อเรื่อง สิทธิ หน้าที่ความเป็นพลเมืองดี		จำนวนคาบรวม 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

สิทธิ หมายถึง สิ่งที่ไม่มียุ่ร่างซึ่งมียู่ในตัวมมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้น โดยกฎหมาย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์

หน้าที่ หมายถึง การกระทำหรือการละเว้นการกระทำเพื่อประโยชน์โดยตรงของการมีสิทธิหน้าที่ เป็นสิ่งที่บังคับให้มนุษย์ในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือกฎหมาย

เสรีภาพ หมายถึง การใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่น

ความเป็นพลเมืองดี “พลเมืองดี” หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงหลักการทางประชาธิปไตยเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ ของส่วนรวมเป็นสำคัญหลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

2. สมรรถนะประจำหน่วยการเรียนรู้

แสดงออกถึง ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และประพฤติปฏิบัติตน เกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญปัจจุบันของพลเมืองดี

3.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 1) บอกสิทธิของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญได้
- 2) บอกหน้าที่ของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญได้
- 3) บอกเสรีภาพของพลเมืองตามรัฐธรรมนูญได้

- 4) บอกบทบาทหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดีได้
- 5) อธิบายความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยได้
- 6) ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 7) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและ

เสร็จตามเวลาที่กำหนด

4. สารการเรียนรู้

4.1 สิทธิ

4.2 หน้าที่

4.3 เสรีภาพ

4.4 พลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4.5 บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1) ทดสอบก่อนเรียน

2) ครูสนทนากับผู้เรียนในเรื่องสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ และให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง และแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ

5.2 ขั้นสอน

1) ครูอธิบายเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ พลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)

2) ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่มจำนวนสมาชิกใกล้เคียงกัน แต่ละกลุ่มจับฉลากเพื่อเลือกเนื้อหา และให้แต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายโดยศึกษาจากใบความรู้และปฏิบัติกิจกรรมที่ 5.1-5.5 ดังนี้

5.1 เรื่องสิทธิ

5.2 เรื่องหน้าที่

5.3 เรื่อง เสรีภาพ

5.4 เรื่องความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

5.5 เรื่องบทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

3) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน

4) ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปภาพรวมของกิจกรรมในสาระของสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ
ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย และบทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

5.3 ขั้นสรุป

1) ผู้เรียนและครูร่วมกันอภิปรายและสรุปเนื้อหาด้วยเพาเวอร์พอยท์ (Power Point)

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

6.1 ใบความรู้ที่ 5.1-5.5 เรื่อง สิทธิ, หน้าที่, เสรีภาพ , ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย,
บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

6.2 ใบงานที่ 5.1-5.5 เรื่อง สิทธิ, หน้าที่, เสรีภาพ , ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย,บทบาท
และหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

7. การวัดและประเมินผล

7.1 แบบสังเกตพฤติกรรมตามสาระประจำหน่วย

7.2 แบบสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่ม

7.3 แบบบันทึกผลงานกิจกรรมกลุ่ม

7.4 แบบทดสอบ

8. กิจกรรมเสนอแนะ/งานที่มอบหมาย

8.1 กิจกรรมเสนอแนะ

1) ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลข่าวสารปัจจุบันเกี่ยวกับ สิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพ ความเป็นพลเมืองดี แล้ว
นำมาจัดป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่

2) ให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพ ของผู้เรียนในสถานศึกษา แล้วนำผลสรุป
การอภิปรายมากำหนดคติภาในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน

8.2 กิจกรรมที่มอบหมาย

1) ใบกิจกรรมที่ 5.1 – 5.5

9. เอกสารอ้างอิง

หนังสือ สาระการเรียนรู้ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในหลักสูตร ปวช. ๒๕๕๖ หมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา และปวส. ๒๕๕๗ หมวดวิชาทักษะชีวิต
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา , สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ที่มา : <http://www.truepookpanya.com> ค้นวันที่ 9 พ.ค. 2558

ที่มา : <http://www.kr.ac.th/ebook/savalee/b1.htm> ค้นวันที่ 9 พ.ค. 255

ใบความรู้ที่ 5.1

เรื่อง สิทธิ

1. ความหมายของสิทธิ

สิทธิ หมายถึง สิ่งที่ไม่มีรูปร่างซึ่งมีอยู่ในตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิดหรือเกิดขึ้นโดยกฎหมาย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประโยชน์ และมนุษย์จะเป็นผู้เลือกใช้สิ่งนั้นเองโดยไม่มีผู้ใดบังคับได้ เช่น สิทธิในการกิน การนอน แต่สิทธิบางอย่างมนุษย์ได้รับโดยกฎหมายกำหนดให้ มี เช่น สิทธิในการมี การใช้ทรัพย์สิน สิทธิในการร้องทุกข์เมื่อตนถูกระทำละเมิดกฎหมาย เป็นต้น

2. สิทธิพลเมืองดีตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดสิทธิของประชาชนชาวไทยไว้ดังนี้

2.1 สิทธิในครอบครัวและความเป็นอยู่ส่วนตัว ชาวไทยทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครองเกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นอยู่ส่วนตัว

2.2 สิทธิของนุรักษ์พื้นฟูจารีตประเพณี บุคคลในท้องถิ่นและชุมชนต้องช่วยกันอนุรักษ์พื้นฟูจารีตประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อรักษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

2.3 สิทธิในทรัพย์สิน บุคคลจะได้รับการคุ้มครองสิทธิในการครอบครองทรัพย์สินของตน และการสืบทอดมรดก

2.4 สิทธิในการรับการศึกษาอบรม บุคคลย่อมมีความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษาระดับพื้นฐาน 12 ปี อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2.5 สิทธิในการรับบริการทางด้านสาธารณสุขอย่างเสมอภาคและได้มาตรฐาน สำหรับผู้ยากไร้จะได้รับสิทธิในการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

2.6 สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองโดยรัฐ เด็กเยาวชน สตรี และบุคคลในสังคมที่ได้รับการปฏิบัติอย่างรุนแรงและไม่เป็นธรรมจะได้รับการคุ้มครองโดยรัฐ

2.7 สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ เช่น บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปี และรายได้ไม่พอต่อการยังชีพ รัฐจะให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

2.8 สิทธิที่จะได้ตั้งอำนวยการความสะดวกอันเป็นสาธารณะ โดยรัฐจะให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะแก่บุคคลในสังคม

2.9 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมทั้งรัฐและชุมชน ในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

2.10 สิทธิที่จะได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นอย่างเปิดเผย เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะมีผลต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัย

ของประชาชนส่วนรวม หรือเป็นส่วนได้ส่วนเสียของบุคคลซึ่งมีสิทธิได้รับความคุ้มครอง

2.11 สิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์โดยได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันควรตาม บทบัญญัติของกฎหมาย

2.12 สิทธิที่บุคคลสามารถฟ้องร้องหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรของรัฐที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบการกระทำหรือละเว้นการกระทำ ตามกฎหมายของ เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในหน่วยงานนั้น

3. แนวทางการปฏิบัติตนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

3.1 เคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น สิทธิ เสรีภาพ ในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว เป็นต้น

3.2 รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้และรักษาสิทธิของตนเอง เช่น การรักษาสิทธิในการเลือกตั้งเพื่อแสดงเจตจำนงทางการเมืองและป้องกันไม่ให้มีการซื้อสิทธิขายเสียง

3.3 ผนรงค์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และปลูกฝังแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่ชุมชนหรือสังคมตามสถานภาพและบทบาทที่ตนพึงกระทำได้ เช่น ให้ความรู้กับสมาชิก ครอบครัว จากนั้นจึงค่อย ๆ ขยายไปยังสถาบันอื่น ๆ ในสังคม เช่น สถานศึกษา เป็นต้น

3.4 ร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานขององค์กรที่ปฏิบัติงานในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

3.5 การปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินนั้นมาใช้พัฒนาประเทศ การเข้ารับราชการทหารเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันประเทศ หรือการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อให้ได้คนดีเข้าไปบริหารบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นต้น

3.6 ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สามารถทำได้โดยการให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารการทุจริตของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งประจำเขต เป็นต้น

ใบความรู้ที่ 5.2

เรื่อง หน้าที่

1. ความหมายของหน้าที่

หน้าที่ หมายถึง การกระทำหรือการละเว้นการกระทำเพื่อประโยชน์โดยตรงของการมีสิทธิ หน้าที่เป็นสิ่งที่บังคับให้มนุษย์ในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จะไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ ส่วนสิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งที่มนุษย์มีอยู่แต่จะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้

2. หน้าที่พลเมืองดีตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้ดังนี้

- 2.1 บุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 2.2 บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย
- 2.3 บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง บุคคลซึ่งไม่ไปเลือกตั้งโดยไม่แจ้งเหตุผลอันสมควร ย่อมเสียสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้
- 2.4 บุคคลมีหน้าที่ป้องกันประเทศ รับราชการทหาร
- 2.5 บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีให้รัฐ
- 2.6 บุคคลมีหน้าที่ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม ปกป้องและสืบสานวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 2.7 บุคคลผู้เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวมอำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน

3. แนวทางการปฏิบัติตนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ

- 3.1 เคารพสิทธิของกันและกัน โดยไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เช่น สิทธิ เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัว เป็นต้น
- 3.2 รู้จักใช้สิทธิของตนเองและแนะนำให้ผู้อื่นรู้จักใช้และรักษาสิทธิของตนเอง เช่น การรักษาสิทธิในการเลือกตั้งเพื่อแสดงเจตจำนงทางการเมืองและป้องกันไม่ให้มีการซื้อสิทธิขายเสียง
- 3.3 รณรงค์ เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และปลูกฝังแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนให้แก่มุมชนหรือสังคมตามสถานภาพและบทบาทที่ตนพึงกระทำได้ เช่น ให้ความรู้กับสมาชิกครอบครัว จากนั้นจึงค่อย ๆ ขยายไปยังสถาบันอื่น ๆ ในสังคม เช่น สถานศึกษา เป็นต้น

3.4 ร่วมมือกับหน่วยงานของภาครัฐและเอกชนเพื่อการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นอาสาสมัครช่วยเหลืองานขององค์กรที่ปฏิบัติงานในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

3.5 การปฏิบัติตามหน้าที่ของชาวไทยตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่น การเสียภาษีให้รัฐเพื่อนำเงินนั้นมาใช้พัฒนาประเทศ การเข้ารับราชการทหารเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการป้องกันประเทศ หรือการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อให้ได้คนดีเข้าไปบริหารบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นต้น

3.6 ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ สามารถทำได้โดยการให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลข่าวสารการทุจริตของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งประจำเขต เป็นต้น

ใบความรู้ที่ 5.3

เรื่อง เสรีภาพ

1. ความหมายของเสรีภาพ

เสรีภาพ หมายถึง การใช้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทบต่อสิทธิของผู้อื่น ซึ่งหากผู้ใดใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตจนก่อความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ถือเป็นการกระทำเกินเสรีภาพของตนก็ย่อมถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

2. เสรีภาพพลเมืองดีตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนด เสรีภาพของประชาชนชาวไทยไว้ดังนี้

2.1 เสรีภาพในเคหสถาน ชาวไทยทุกคนย่อมได้รับความคุ้ม ครองในการอาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานของผู้อื่นโดยปราศจากการยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการเข้าไปตรวจค้นเคหสถานโดยไม่มีหมายค้นจากศาลย่อมทำไม่ได้

2.2 เสรีภาพในการเดินทางและการเลือกถิ่นที่อยู่ การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรจะกระทำมิได้

2.3 เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นผ่านการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นจะจำกัดแก่บุคคลชาวไทยได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่ง

2.4 เสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน โดยทางที่ชอบด้วยกฎหมาย การตรวจ การกัก หรือการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมทั้งการกระทำต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลนั้นจะกระทำมิได้

2.5 เสรีภาพในการนับถือศาสนา นิิกาย ลัทธิ ความเชื่อทางศาสนา และเสรีภาพในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของตน โดยไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ย่อมเป็นเสรีภาพของประชาชน

2.6 เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อคุ้มครองประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยเมื่อประเทศอยู่ในภาวะสงคราม หรือระหว่างประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก

2.7 เสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคม สหพันธ์ องค์กร องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะอื่น การจำกัดเสรีภาพต่าง ๆ เหล่านี้จะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจกฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือป้องกันการผูกขาดในทางเศรษฐกิจ

2.8 เสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งพรรคการเมือง เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.9 เสรีภาพในการประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะทำได้โดยอาศัยกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ และเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันทางการค้า

ใบความรู้ที่ 5.4

เรื่อง ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

1. ความหมายและแนวคิดของความเป็นพลเมืองดี

1.1 ความหมายของความเป็นพลเมืองดี “พลเมืองดี” หมายถึง พลเมืองที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักศีลธรรมและคุณธรรมของศาสนา มีหลักการทางประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมายดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เป็นสังคมและประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริงหลักการทางประชาธิปไตยเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ ของส่วนรวมเป็นสำคัญหลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมเพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

2. ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

2.1 หลักการทางประชาธิปไตยที่สำคัญ ได้แก่

2.1.1 หลักอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน หมายถึง ประชาชนเป็นเจ้าของ อำนาจอธิปไตยสูงสุดในการปกครองรัฐ

2.1.2 หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสังคมประชาธิปไตย ถือว่าทุกคนที่เกิดมาจะมีความเท่าเทียมกันในฐานะการเป็นประชากรของรัฐ ได้แก่ มีสิทธิเสรีภาพ มีหน้าที่เสมอภาคกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้น หรือการเลือกปฏิบัติ ควรดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่ข่มเหงรังแกคนที่อ่อนแอหรือยากจนกว่า

2.1.3 หลักนิติธรรม หมายถึง การใช้หลักกฎหมายเป็นกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของสังคม

2.1.4 หลักเหตุผล หมายถึง การใช้เหตุผลที่ถูกต้องในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหาในสังคม

2.1.5 หลักการถือเสียงข้างมาก หมายถึง การลงมติโดยยอมรับเสียงส่วนใหญ่ในสังคมประชาธิปไตย ครอบคร้ว ประชาธิปไตย จึงใช้หลักการถือเสียงข้างมากเพื่อลงมติในประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างสันติวิธี

2.1.6 หลักประนีประนอม หมายถึง การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญหลักการทางประชาธิปไตยจึงเป็นหลักการสำคัญที่นำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม เพื่อก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้

แนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตย

2.2 พลเมืองดีตามวิถีชีวิตประชาธิปไตยควรมีแนวทางการปฏิบัติตนดังนี้ คือ

2.2.1 ด้านสังคม ได้แก่

- 1) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
- 2) การรับฟังข้อคิดเห็นของผู้อื่น
- 3) การยอมรับเมื่อผู้อื่นมีเหตุผลที่ดีกว่า
- 4) การตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์
- 5) การเคารพระเบียบของสังคม
- 6) การมีจิตสาธารณะ คือ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาสาธารณสมบัติ

2.2.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- 1) การประหยัดและอดออมในครอบครัว
- 2) การซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพที่ทำ
- 3) การพัฒนางานอาชีพให้ก้าวหน้า
- 4) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
- 5) การสร้างงานและสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อ

สังคมไทยและสังคมโลก

- 6) การเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ดี มีความซื่อสัตย์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ที่ดีต่อชาติ

เป็นสิ่งสำคัญ

2.2.3 ด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่

- 1) การเคารพกฎหมาย
- 2) การรับฟังข้อคิดเห็นของทุกคนโดยอดทนต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
- 3) การยอมรับในเหตุผลที่ดีกว่า
- 4) การซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
- 5) การกล้าเสนอความคิดเห็นต่อส่วนรวม กล้าเสนอตนเองในการทำหน้าที่

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา

- 6) การทำงานอย่างเต็มความสามารถ เต็มเวลา

2.3 จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี

คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความดีที่ควรประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ คุณธรรม จริยธรรมที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ได้แก่

2.3.1 ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การตระหนักใน
ความสำคัญของความเป็นชาติไทย การยึดมั่นในหลักศีลธรรมของศาสนา และการจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

2.3.2 ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันโดยยึดระเบียบวินัย เพื่อ
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

2.3.3 ความกล้าทางจริยธรรม หมายถึง ความกล้าหาญในทางที่ถูกที่ควร

2.3.4 ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคม
โดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน

2.3.5 การเสียสละ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคม
โดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน

2.3.6 การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย

2.4 การส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

การที่บุคคลปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยแล้ว ควรสนับสนุนส่งเสริมให้
บุคคลอื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยด้วย โดยมีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

2.4.1 การปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย โดยยึดมั่นในคุณธรรม
จริยธรรมของศาสนาและหลักการของประชาธิปไตยมาใช้ในวิถีการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อเป็น
แบบอย่างที่ดีแก่คนรอบข้าง

2.4.2 เผยแพร่ อบรม หรือสั่งสอนบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน คนในสังคม ให้ใช้
หลักการทางประชาธิปไตยเป็น พื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน

2.4.3 สนับสนุนชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยการ
บอกเล่า เขียนบทความเผยแพร่ ผ่านสื่อมวลชน

2.4.4 ชักชวน หรือสนับสนุนคนดีมีความสามารถในการมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการ
เมืองหรือกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชน

2.4.5 เป็นหูเป็นตาให้กับรัฐหรือหน่วยงานของงานรัฐในการสนับสนุนคนดี และกำจัดคนที่
เป็นภัยกับสังคมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตย ควรเป็นจิตสำนึกที่
บุคคลพึงปฏิบัติเพื่อให้เกิดประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ใบความรู้ที่ 5.5

เรื่อง บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

1. ความหมายของเยาวชน

ความหมายของเยาวชน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 14 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์และไม่ใช่นักเรียนแล้วจากการจดทะเบียนสมรส นอกจากนี้ คำว่า เยาวชน ตามความหมายขององค์การสหประชาชาติ ได้ให้ความหมายไว้คือ คนในวัยหนุ่มวัยสาว ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการเป็นเด็กและผู้ใหญ่

2. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

สมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป แต่ในหลักใหญ่และรายละเอียดจะเหมือนกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ชื่อว่าเป็น "พลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ" และยังส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคน โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป

3. ลักษณะของเยาวชนที่ดี

เยาวชนที่ดีควรจะเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือ จะต้องมึธรรมะในการดำเนินชีวิต ได้แก่

3.1 การเสียสละต่อส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เพราะถ้าสมาชิกในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตน จะทำให้สังคมพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมั่นคง

3.2 การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข เช่น ข้าราชการทำหน้าที่บริการประชาชนอย่างดีที่สุด ก็ย่อมทำให้เป็นที่ประทับใจรักใคร่ของประชาชนผู้มารับบริการ

3.3 ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ เพราะหากสมาชิกในสังคมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เช่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของประเทศชาติมาเป็นของตน รวมทั้งผู้นำประเทศมีความซื่อสัตย์สุจริต ก็จะทำให้สังคมมีแต่ความเจริญ ประชาชนมีแต่ความสุข

3.4 ความสามัคคี ความรักใคร่กลมเกลียวปรองดองและร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็ง แต่หากคนในสังคมเกิดความแตกแยกทั้งทางความคิดและการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้สังคมอ่อนแอและล่มสลายในที่สุด

3.5 ความละเอียดและเกรงกลัวในการทำชั่ว ถ้าสมาชิกในสังคมมีหิริ โอตตัปปะ มีความเกรงกลัวและละเอียดในการทำชั่ว สังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข เช่น นักการเมืองจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่โกงกิน ไม่เห็นแก่ประโยชน์พวกพ้อง โดยต้องเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ประเทศชาติก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง

4. ความสำคัญของการเป็นเยาวชนที่ดี

การเป็นเยาวชนที่ดีมีความสำคัญต่อตนเองและประเทศชาติดังนี้

4.1 ความสำคัญต่อตนเอง เยาวชนที่ดีต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต กิดดี ทำดีเพื่อตนเองและเพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จะทำให้มีความสุขกาย สุขภาพจิตที่ดี สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันและกัน เป็นที่รักของครอบครัว

4.2 ความสำคัญต่อส่วนรวม เมื่อเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นเยาวชนที่ดีแล้ว ก็จะเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และถ้าประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบกติกาของสังคม และนำหลักประชาธิปไตยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของตน ก็ย่อมทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นไปอย่างสงบสุข

4.3 ความสำคัญต่อประเทศชาติ เมื่อสังคมมีเยาวชนที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต และเมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างรวดเร็ว

5. การปฏิบัติตนเป็นเยาวชนที่ดีตามสถานภาพและบทบาท

5.1 เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว เยาวชนในสถานภาพของการเป็นบุตรควรมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

5.1.1 เคารพเชื่อฟังบิดามารดา

5.1.2 ช่วยเหลือบิดามารดาในทุกโอกาสที่ทำได้

5.1.3 ใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สุรุษสุร่าย

5.1.4 มีความรักใคร่ปรองดองในหมู่พี่น้อง

5.1.5 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน

5.1.6 ประพฤติตนให้สมกับเป็นผู้ดำรงวงศ์ตระกูล

5.2 เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียน เยาวชนในฐานะนักเรียนควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

5.2.1 รับผิดชอบในหน้าที่ของนักเรียน คือ ตั้งใจเล่าเรียน ประพฤติตนเป็นคนดี

5.2.2 เชื่อฟังคำสั่งสอนอบรมของครูอาจารย์

5.2.3 กตัญญูรู้คุณของครูอาจารย์

5.2.4 รักใคร่ปรองดองกันในหมู่เพื่อนนักเรียน

5.2.5 ส่งเสริมเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร

5.3 เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ชุมชนคือสังคมขนาดเล็ก เช่น หมู่บ้านหรือกลุ่มคน โดยเยาวชนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จึงต้องมีบทบาทหน้าที่ต่อชุมชนดังนี้

5.3.1 รักษาสัญลักษณ์ของชุมชน เช่น การทิ้งขยะให้เป็นที่ ช่วยกำจัดสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ เป็นต้น

5.3.2 อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ไม่ขีดเขียนทำลายโบราณวัตถุในชุมชน ช่วนกันดูแลสาธารณสมบัติ

5.3.3 มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชน

5.4 เยาวชนกับการเป็นสมาชิกที่ดีของประเทศชาติ

5.4.1 เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี

5.4.2 ปฏิบัติตนตามกฎหมาย

5.4.3 ใช้สิทธิในการเลือกตั้ง

5.4.4 ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

5.4.5 สืบทอดประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

5.4.6 ช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น

5.4.7 ประกอบอาชีพสุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร

5.4.8 ประหยัดและอดออม

ใบกิจกรรมที่ 5.1

เรื่อง สิทธิ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. วิเคราะห์ความสำคัญเรื่องสิทธิของบุคคลได้
2. ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำชี้แจง: ให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อความต่อไปนี้ มีความสอดคล้องกับสิทธิด้านใด

1. ดำรวจแสดงหมายค้นต่อนายประ โยชน์ก่อนค้นตัว

.....

.....

.....

.....

2. ปัจจุบันชายและหญิงสามารถดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้

.....

.....

.....

.....

3. อารยาภูมิโงมมากที่สามารถซื้อบ้าน และรถยนต์เป็นของตนเอง

.....

.....

.....

.....

4. ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด

.....

.....

.....
.....
5. สมศักดิ์อายุ 65 ปี ได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐเดือนละ 600 บาท

.....
.....
.....
.....
6. เด็กชายจ๊อด ชอบเที่ยวการคีน แข่งรถซิ่งและหนีเรียนเป็นประจำ พ่อแม่จึงจับล่ามโซ่ไว้ที่บ้าน

ใบกิจกรรมที่ 5.2

เรื่อง หน้าที

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. บอกสิทธิหน้าที่ เสรีภาพได้ถูกต้อง

คำชี้แจง: ให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าภาพใดสอดคล้องกับสิทธิหน้าที่หรือ เสรีภาพ

สอดคล้องกับสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ด้านใดบ้าง

ภาพอาชีพ	
ค้าขาย	หมอ
ทำนา	ตำรวจ

ภาพรูปนี้มีทุกบ้าน

ภาพคนเดินทางโดยรถไฟ
รถยนต์ มอเตอร์ไซด์

ภาพนักเรียน
กำลังเรียนหนังสือ

ภาพคัดเลือกทหาร

ภาพของประชาชนลงคะแนน
เสียงเลือกตั้ง

เด็กถูกคุมขังในห้องขัง

ภาพคนกำลังคุยโทรศัพท์

ภาพคนป่วยไปหาหมอ

ใบกิจกรรมที่ 5.3

เรื่อง เสรีภาพ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. วิเคราะห์เรื่องเสรีภาพได้
2. บอกประโยชน์ของการนำเสรีภาพไปใช้ได้

คำชี้แจง : 1. ให้ผู้เรียนดูภาพต่อไปนี้

2. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นและตอบคำถามด้านล่างให้ถูกต้องสมบูรณ์
3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอ

.1ภาพประกอบอาชีพหลากหลาย	.2พ่อแม่ลูกคู่วี	ภาพประกอบศาสนพิธี ตักบาตร ภาพเมืองเมกกะ โบสถ์คริสต์
.3ภาพการรับประทานอาหาร	.4การเดินทางรถยนต์ เครื่องบิน เรือ มอเตอร์ไซค์	พรรคการเมืองต่างๆพรรคขึ้นไป3

นักเรียนระดมความคิดเห็นในกลุ่มแล้วส่งตัวแทนนำเสนอ

1. ภาพทั้งหมดเกี่ยวกับเรื่องใด

.....

.....

.....

.....

2. เมื่อดูภาพแล้วนักเรียนเกิดความคิดและรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. ภาพแต่ละภาพเกี่ยวข้องกับเรื่องใดอย่างไร

.....

.....

.....
.....

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการดูภาพคืออะไร

.....
.....
.....
.....

5. นักเรียนสามารถนำแนวคิดที่ได้จากภาพไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรมที่ 5.4

เรื่อง ความเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. ยกตัวอย่างบทบาทของพลเมืองดีของชุมชนนักเรียนได้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนยกตัวอย่างพลเมืองดีที่สร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนของนักเรียนมา 1 ท่าน พร้อมทั้งวิเคราะห์ประเด็นที่กำหนด

ชื่อ ..... อาชีพ .....

ผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน	ความประทับใจที่นักเรียนมีต่อบุคคลตัวอย่าง
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

การนำแบบอย่างความดีของบุคคลตัวอย่างมาใช้ในการดำเนินชีวิต ....

ใบความรู้ที่ 5.5

เรื่อง บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

- 1. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดี

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอ่าน ใบความรู้เรื่อง บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนในการเป็นพลเมืองดีและตอบคำถามต่อไปนี้

คำถาม

- 1. เยาวชนที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- 2. เยาวชนควรมีบทบาทและหน้าที่ที่ดีอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- 3. จงยกตัวอย่างที่การปฏิบัติตนของผู้เรียนในฐานะที่เป็นพลเมืองดีมา 5 ข้อ

.....

.....

.....

.....

- 4. ถ้าเยาวชนในชาติไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนจะเกิดข้อเสียอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. เยาวชนที่ดีมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 5
	รหัสวิชา 2000-1501 ชื่อวิชา หน้าที่พลเมืองและศีลธรรม	สอนครั้งที่ 2
	ชื่อหน่วย สិทธิ หน้าที่ความเป็นพลเมืองดี	
ชื่อเรื่อง พลเมืองดีกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต		จำนวนคาบรวม 2 คาบ

1. สาระสำคัญ

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หมายถึง การสร้างจิตสำนึกของพลเมืองให้ตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของรัฐและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น ประชาชนในฐานะสมาชิกของรัฐต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของรัฐ การใช้อำนาจรัฐ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

2. สมรรถนะประจำหน่วยการเรียนรู้

แสดงออกถึง ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์ปชั่น

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

3.1 จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และประพฤติปฏิบัติตน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์ปชั่น

3.2 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

- 1) อธิบายแนวทางการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์ปชั่นได้
- 2) วิเคราะห์แนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กรณีศึกษาเกี่ยวกับความผิดทางวินัยและอาญา ทางคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและผลที่เกิดขึ้นกับสังคมได้
- 3) ประยุกต์การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
- 4) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเสร็จตามเวลาที่กำหนด

4. สาระการเรียนรู้

4.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4.1.1 รัฐ

4.1.2 นิติรัฐ

4.1.3 การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

4.1.4 รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม

4.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

4.2.1 ปัญหาการทุจริต

4.2.2 แนวโน้มของปัญหาการทุจริต

4.2.3 การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

4.3 วิธีสร้างความตระหนักให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริต

4.3.1 จิตสำนึกของพลเมือง

4.4 กรณีศึกษา

5. กิจกรรมการเรียนรู้

5.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

- 1) ทดสอบก่อนเรียน
- 2) ครูสนทนากับผู้เรียนในเรื่องปัญหาการทุจริตในสังคมไทย และให้ผู้เรียนยกตัวอย่างเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง และแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบ

5.2 ขั้นสอน

- 1) ครูแบ่งผู้เรียนออกเป็น 8 กลุ่มจำนวนสมาชิกใกล้เคียงกัน ตามหัวข้อของเนื้อหา ให้แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาในหัวข้อที่กำหนด ดังนี้

- (1) รัฐ
- (2) นิติรัฐ
- (3) การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ
- (4) รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม
- (5) ปัญหาการทุจริต
- (6) แนวโน้มของปัญหาการทุจริต
- (7) การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ
- (8) จิตสำนึกของพลเมือง

- 2) ผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน
- 3) ครูสรุปเนื้อหาด้วยเพาเวอร์พอยท์ (Power Point) หรือสื่ออื่น ๆ
- 4) ให้ผู้เรียนจัดกลุ่มใหม่จำนวน 6 กลุ่ม จำนวนสมาชิกใกล้เคียงกัน แต่ละกลุ่มศึกษาและจัดทำใบงานตามที่ได้รับมอบหมาย กลุ่มละ 1 เรื่อง

5.3 ขั้นสรุป

- 1) ครูและผู้เรียนร่วมกันสรุปภาพรวมของกิจกรรมในแง่ของกฎหมาย สังคม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) ทดสอบหลังเรียน

6. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 6.1 ใบความรู้ที่ 5.6- 5.13 เรื่อง รัฐ, นิติรัฐ, การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ, รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม, ปัญหาการทุจริต, แนวโน้มของปัญหาการทุจริต, การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และจิตสำนึกของพลเมือง

- 6.2 ใบงานที่ 5.6- 5.11 กรณีศึกษาเรื่องที่ 1-6

7. การวัดและประเมินผล

- 7.1 แบบสังเกตพฤติกรรมตามสาระประจำหน่วย

7.2 แบบสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่ม

7.3 แบบบันทึกผลงานกิจกรรมเดี่ยว

7.4 แบบบันทึกผลงานกิจกรรมกลุ่ม

7.5 แบบทดสอบ

8. กิจกรรมเสนอแนะ/งานที่มอบหมาย

8.1 มอบหมายผู้เรียน ไปสืบค้นข้อมูล เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาจัด ป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ในสถานศึกษาหรือชุมชน

8.2 ให้ผู้เรียนทุกคนได้คิดหาแนวทางป้องกันการทุจริตโดยการถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วจัดนิทรรศการ

8.3 ให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องท้องถื่นด้านคอร์รัปชันได้จัดทำเรื่องราวต่างๆ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แล้วให้แบ่งกลุ่มวิเคราะห์ผลกระทบที่บุคคลเหล่านั้นได้รับในด้านต่าง ๆ แล้วส่งตัวแทนนำเสนอหน้า ชั้นเรียน ตลอดทั้งประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและสังคมได้รับทราบ

8.4 ผู้เรียนไปทัศนศึกษา ค้นคว้า ณ สถานที่จริง เช่น สำนักงาน ป.ป.ช., สำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัด เป็นต้น

8.5 เชิญวิทยากรจากสำนักงาน ป.ป.ช. ประจำจังหวัดมาบรรยายให้ความรู้กับผู้เรียน (กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม)

9. เอกสารอ้างอิง

หนังสือ สารการเรียนรู้ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในหลักสูตร ปวช. ๒๕๕๖ หมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศึกษา และปวส. ๒๕๕๗ หมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา , สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และคอร์รัปชัน

ปัจจุบันประเทศไทยได้เผชิญภาวะวิกฤติหลายด้าน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในประเทศ ตั้งแต่ความยากจนของประชาชน การกระจายรายได้และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของคนในสังคม ผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้ปัญหาการทุจริต หรือราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชัน ก็เป็นปัญหาที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมการเมืองไทยมาช้านาน จนเป็นที่ประจักษ์ว่าการทุจริตในปัจจุบันมีแนวโน้มรุนแรงและส่งผลกระทบในระดับกว้างและลึก ที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อความมั่นคงของรัฐ ระบบเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาในระบบประชาธิปไตย ซึ่งคนไทยทั้งชาติต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ ปัญหาการทุจริตส่วนหนึ่งเกิดจากกลุ่ม คนจำนวนหนึ่งที่มีความรู้มีทุน และมีอำนาจทางการเมือง มุ่งแสวงหาประโยชน์ อันมิควรได้สำหรับตนเองและผู้อื่น ประกอบกับสังคมไทยยังมีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ผิด ๆ “โกงไม่เป็นไร ขอให้มันได้ประโยชน์” อันเป็นอุปสรรคสำคัญในการต่อต้านการทุจริตเป็นอย่างมาก ทำให้การแก้ปัญหาคอร์รัปชันของชาติเปิ่นไปอย่างช้า ๆ เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน ในขณะที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการ หากยังไม่สามารถหลุดพ้นจากปัญหาการทุจริตได้แล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ ความเชื่อมั่น และการค้าระหว่างประเทศอย่างแน่นอน

การปลูกจิตสำนึกการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังเกิดขึ้นทั่วโลก ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางตะวันตกและวัฒนธรรมทางตะวันออก ทำให้เกิดกระแสไหลบ่าทางวัฒนธรรมมากจนเกินกว่าที่โครงสร้างสังคมเดิมจะสามารถยึดเหนี่ยววิถีชีวิตดั้งเดิมได้ ทำให้สั ภาพสังคมไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงเข้าสู่กระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม จนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำเนินชีวิต รากเหง้าของวัฒนธรรมไทยเริ่มสั่นคลอน เกิดแรงผลักดันระหว่างค่านิยมแบบเก่ากับค่านิยมแบบใหม่ ความขัดแย้งเริ่มปรากฏขึ้นตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สังคม จนถึงระดับประเทศ อาทิเช่น มีการทุจริตในวงการต่าง ๆ ปัญหา ยาเสพติด การมั่วสุมของวัยรุ่น การหย่าร้างในครอบครัว และปัญหาอื่น ๆ อีกมากมาย ปัญหาเหล่านี้ได้ถาโถมเข้าทำลายวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อประเทศชาติ ดังนั้น เพื่อให้สังคมไทยได้ตระหนักและเห็นคุณค่า ของความดีงาม การประพฤติปฏิบัติชอบ นความถูกต้อง ตามกฎหมายและศีลธรรม ทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องช่วยรณรงค์และปฏิบัติตนเพื่อให้สังคมเกิดการ พัฒนาทางด้านวัตถุและจิตใจไปพร้อม ๆ กัน

การสร้างจิตสำนึกของพลเมืองให้ตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะสมาชิกของรัฐและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตนั้น ประชาชนในฐานะสมาชิกของรัฐต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของรัฐ การใช้อำนาจรัฐ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ดังนี้

ใบความรู้ที่ 5.6

เรื่อง รัฐ (รัฐ - ณะ)

1. รัฐ (รัฐ - ณะ)

รัฐ คือ กลไกทางการเมือง โดยมีอำนาจอธิปไตยปกครองดินแดนทางภูมิศาสตร์ที่มีอาณาเขต และมีประชากรแน่นอน โดยอำนาจดังกล่าวเบ็ดเสร็จทั้งภายในและภายนอก รัฐไม่ขึ้นกับรัฐอื่นหรืออำนาจอื่นจากภายนอก และอาจกล่าวได้ว่า รัฐสามารถคงอยู่ได้แม้จะไม่ได้การรับรองจากรัฐอื่น เพียงแต่รัฐที่ไม่ได้รับการรับรองเหล่านี้ มักจะพบว่าตนประสบอุปสรรคในการเจรจาสนธิสัญญากับต่างประเทศ และดำเนินกิจการทางการทูตกับรัฐอื่น องค์ประกอบสำคัญของรัฐ มี 4 ประการ

1.1 ประชากร รัฐทุกรัฐจะต้องมีประชากรจำนวนหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีจุดมุ่งหมายและมีประโยชน์ร่วมกัน จำนวนประชาชนของแต่ละรัฐอาจมีมากน้อยแตกต่างกันไป ที่สำคัญคือ จะต้องมีการดำรงชีพอยู่ภายในขอบเขตของรัฐนั้น

1.2 ดินแดน รัฐต้องมีดินแดนอันแน่นอนของรัฐนั้น กล่าวคือ มีเส้นเขตแดนเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ทั้งโดยข้อเท็จจริงและโดยสนธิสัญญา ทั้งนี้รวมถึงพื้นดิน พื้นน้ำ และพื้นอากาศ

1.3 อำนาจอธิปไตย คือ อำนาจรัฐ หมายถึง อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ ทำให้รัฐสามารถดำเนินการทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปกครองภายในและภายนอก

1.4 รัฐบาล คือ องค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานของรัฐในการปกครองประเทศ รัฐบาลเป็นผู้ทำหน้าที่บริการสาธารณะสนองเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นสมาชิกของรัฐ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนและป้องกันการรุกรานจากรัฐอื่น รัฐบาลเป็นองค์กรทางการเมืองที่ขาดไม่ได้ของรัฐ

รัฐแต่ละรัฐจะกำหนดรูปแบบการใช้อำนาจอธิปไตยขึ้นตามที่ประชาชนผู้เป็นสมาชิกของรัฐนั้นกำหนด สำหรับประเทศไทยกำหนดให้มีรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีรัฐสภาที่ประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน

สาระสำคัญของการปกครองแบบนี้ คือ อำนาจอธิปไตยที่เรียกกันว่า “อำนาจอธิปไตย” (sovereignty) นั้น เป็นของประชาชน (popular sovereignty) แต่ประชาชนไม่สามารถใช้อำนาจทางการเมืองได้โดยตรง ดังเช่น สมัยนครรัฐเอเธนส์เนื่องจากมีจำนวนประชากรมาก จึงต้องมีการมอบอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นของประชาชนให้กับผู้แทนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชน จึงเรียกว่าผู้แทนราษฎร

ลักษณะสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยผ่านผู้แทน ประกอบด้วย

- 1) ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตยของตนให้ผู้แทนไปใช้แทนตน
- 2) การมอบอำนาจอธิปไตยต้องผ่านกระบวนการ “เลือกตั้ง” (election) ภายใต้ระบบการแข่งขัน (competition)
- 3) ผู้แทนของประชาชนมีอำนาจจำกัดตามที่กฎหมาย (รัฐธรรมนูญ) กำหนดไว้เท่านั้น
- 4) เป็นการมอบอำนาจให้กับผู้แทนอย่างมีเงื่อนไข หากผู้แทนใช้อำนาจนอกขอบเขตของ

กฎหมาย ใช้อำนาจโดยพลการ ขาดคุณธรรม หรือโดยบิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยย่อมเรียกอำนาจคืนได้อย่างไรก็ดี การปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยผ่านผู้แทนก็ยังมิชอบพร้อมและจุดอ่อนอยู่หลายประการ มีการวิพากษ์ถึงความรู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขาดจริยธรรม ขาดความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน เป้า การปกครองของนายทุนซึ่งเปรี๊ญ คนกลุ่ม น้อย ที่สามารถผูกขาดอำนาจได้

ใบความรู้ที่ 5.7

เรื่อง นิติรัฐ

2. นิติรัฐ

นิติรัฐ หมายถึง รัฐเสรีประชาธิปไตยยอมรับรองและให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ขั้นมูลฐานของราษฎรไว้ในรัฐธรรมนูญโดยอาจจำแนกสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวได้เป็น 3 ประการ คือ

2.1 สิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลโดยแท้ อันได้แก่ สิทธิเสรีภาพในชีวิตร่างกาย สิทธิเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารถึงกันและกัน สิทธิเสรีภาพในการเดินทาง การเลือกถิ่นที่อยู่ สิทธิในการนับถือศาสนา และสิทธิเสรีภาพในครอบครัว

2.2 สิทธิเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิเสรีภาพในการมีและใช้ทรัพย์สิน และสิทธิเสรีภาพในการทำสัญญา

2.3 สิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันได้แก่ สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สิทธิเสรีภาพในการรวมตัวกันเป็นสมาคมหรือพรรคการเมือง และสิทธิเสรีภาพในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้ง

อย่างไรก็ดี รัฐจะต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งประโยชน์ส่วนรวมหรือประโยชน์สาธารณะ ซึ่งในกรณีรัฐจำต้องบังคับให้ราษฎรกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการบางอย่าง โดยองค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถล่วงล้ำเข้าไปในแดนสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ แต่รัฐให้คำมั่นต่อราษฎรว่าองค์กรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะกล้ากราบสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ในกรณีใดและภายในขอบเขตอย่างไร สาระสำคัญของหลักนิติรัฐมีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1) บรรดาการกระทำทั้งหลายขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหารจะต้องชอบด้วยกฎหมายที่ตราขึ้น โดยองค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวคือ องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร จะต้องมิอำนาจสั่งการให้ราษฎรกระทำการหรือละเว้นไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดได้ต่อเมื่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดแจ้ง และจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบที่กฎหมายกำหนดไว้

2) บรรดากฎหมายทั้งหลายที่องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติได้ตราขึ้นจะต้องชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิและเสรีภาพของราษฎรนั้น จะต้องมิข้อความระบุไว้อย่างชัดเจนพอสมควรว่าให้องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารองค์กรใดมีอำนาจล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิเสรีภาพของราษฎรได้ในกรณีใดและภายในขอบเขตอย่างไร และกฎหมายดังกล่าวจะต้องมิให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารล่วงล้ำเข้าไปในแดนแห่งสิทธิเสรีภาพของราษฎรเกินขอบเขตแห่งความจำเป็นเพื่อธำรงรักษาผลประโยชน์สาธารณะ

3) การควบคุมมิให้กระทำขององค์กรของรัฐฝ่ายบริหารขัดต่อกฎหมายก็ดี การควบคุมมิให้กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญก็ดี จะต้องเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการซึ่งมีความเป็นอิสระจากองค์กรของรัฐฝ่ายบริหารและองค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ

ใบความรู้ที่ 5.8

เรื่อง การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองและข้าราชการ คือ ผู้ใช้อำนาจรัฐ การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องอยู่ภายในขอบเขตของอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้และปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท เป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกคนยึดถือปฏิบัติ สิ่งที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้ควบคู่กัน คือ อำนาจ กล่าวคือ เมื่อมีหน้าที่ที่ต้องกระทำแล้วอำนาจจะต้องตามมา กฎหมายจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจเพื่อดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบ การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องกระทำโดยรอบคอบ เพื่อให้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐนำสู่การปฏิบัติได้จริง และมีประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยรวม และไม่เกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

รูปแบบการขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

การรับผลประโยชน์ต่างๆ (Accepting Benefits)	รับ ของขวัญ/เงินสนับสนุน/สิทธิพิเศษ/เงินบริจาคจากลูกค้าของหน่วยงาน
การทำธุรกิจกับตัวเอง (Self-Dealing) หรือเป็นคู่สัญญา (Contracts)	มีส่วนได้เสียในสัญญาที่ทำกับหน่วยงานต้นสังกัด
การทำงานหลังออกจากตำแหน่งหน้าที่สาธารณะหรือหลังเกษียณ (Post-Employment)	ลาออกจากหน่วยงานเพื่อไปทำงานในหน่วยงานที่ดำเนินธุรกิจประเภทเดียวกัน
การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting)	ตั้งบริษัทดำเนินธุรกิจที่แข่งขันหรือรับงานจากหน่วยงานต้นสังกัด
การรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information)	ใช้ประโยชน์จากข้อมูลภายในเพื่อประโยชน์ของตนเอง/พวกพ้อง
การใช้สมบัติของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Using Employer's Property for Private Usage)	นำทรัพย์สินของหน่วยงานไปใช้ในงานส่วนตัว
การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork-barrelling)	อนุมัติโครงการไปลงในพื้นที่ตนเอง, ใช้งบประมาณแผ่นดินเพื่อหาเสียง

ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐจะต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ 4 ประการด้วยกัน คือ

1.3.1 หลักขอบด้วยกฎหมาย

มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) มีกฎหมายให้อำนาจ ให้กระทำได้อย่างชัดเจนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบกฎ ข้อบังคับต่าง ๆ
- 2) เข้าองค์ประกอบของเงื่อนไข ครบทุกประการตามที่มีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับกำหนดไว้

- 3) ไม่เกินขอบเขตแห่งอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ให้กระทำได้อย่างชัดเจน
- 4) ครบถ้วนถูกต้องตามขั้นตอนหรือวิธีการที่ระบุไว้ตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ

1.3.2 หลักสุจริต

มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ไม่มีการทุจริต หรือกลฉ้อฉล หรือมีการกลั่นแกล้ง โดยเน้นเจตนาดี บริสุทธิ์ ยุติธรรมเป็นสำคัญ
- 2) ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน หรือทุจริตเชิงนโยบาย
- 3) ไม่มีการแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง หรือพรรคพวก ต้องกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้น
- 4) ไม่ประมาทเลินเล่อ หรือจะอ้างว่าไม่รู้กฎหมายนั้น ไม่สามารถอ้างได้ หรืออ้างว่าเข้ารับตำแหน่ง

ใหม่ก็ไม่สามารถอ้างได้เช่นกัน

1.3.3 หลักไม่เลือกปฏิบัติ

มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) โดยตรงหรือโดยอ้อม ต้องปฏิบัติตามกฎหมายกับทุกคน
- 2) โดยอ้อม ปฏิบัติเพื่อให้ผลประโยชน์สุดท้ายตกกับประชาชนโดยส่วนรวม
- 3) มีข้อยกเว้นให้กระทำได้ การใช้ข้อยกเว้นต้องกระทำเท่าที่จำเป็นด้วยเหตุด้วยผลเท่านั้น มิเช่นนั้น

อาจก่อให้เกิดสองมาตรฐานได้

1.3.4 หลักพอเหมาะสมควรหรือได้สัดส่วนพอดี

มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) ตามความจำเป็นมีอาจหลีกเลี่ยงได้ โดยยึดกฎหมายคำพิพากษาศาล ข้าราชการเป็นต้น
- 2) ใช้ทางเลือกที่เหมาะสมอื่น โดยตัดสินใจเลือกทางที่มีผลกระทบต่อองค์กรหรือประชาชนน้อยที่สุด หรือไม่มีผลกระทบเลย ไม่ว่าจะมีความมั่นคง หรือฐานะการเงิน หรือความสุขของประชาชน
- 3) สมประโยชน์ คำนึงถึงความคุ้มค่าที่ประชาชนจะพึงได้รับจากการที่รัฐต้องเสียงบประมาณไป

ใบความรู้ที่ 5.9

เรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participative Politics)

4. รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participative Politics)

หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองยึดหลักพื้นฐานที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอ แม้ว่าใครมีอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในฐานะที่เป็น “ผู้แทน” แล้วก็ตาม แต่ประชาชนก็สามารถเฝ้าดู ตรวจสอบ ควบคุม และแทรกแซงการดำเนินงานของผู้แทนของประชาชนได้เสมอ โดยสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ 4 ลักษณะ คือ

1.4.1 การเรียกคืนอำนาจโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่ง (recall) เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนของประชาชนในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทนประชาชน หากปรากฏว่าผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะ “ผู้แทน” มิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้องหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง ในทางตรงกันข้าม กลับเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยทุจริตหรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้รับมอบไปนั้นกลับคืนมาโดยการถอดถอน/ปลดออกจากตำแหน่งได้

1.4.2 การริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) เป็นการทดแทนการดำเนินงานที่ของผู้แทนของประชาชน หรือเป็นการเสริมการดำเนินงานที่ของผู้แทนประชาชน ประชาชนสามารถเสนอแนะนโยบายร่างกฎหมายรวมทั้งมาตรการใหม่ ๆ เองได้ หากว่าผู้แทนของประชาชนไม่เสนอหรือเสนอแล้วแต่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

1.4.3 การทำประชาพิจารณ์ (public hearings) เป็นการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดู ตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของผู้แทนของประชาชน ในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมาย หรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใด ๆ ก็ตามอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ หรือสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริง และผลดีผลเสีย ก่อนการออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบายหรือมาตรการนั้น ๆ ได้

1.4.4 การแสดงประชามติ (Referendum) ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญ หรือการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก เช่น การขึ้นภาษี การสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า ฯลฯ ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องให้รัฐรับฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมาย หรือดำเนินการนโยบายสำคัญ ๆ โดยการจัดให้มีการลงประชามติเพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ อันเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

ใบความรู้ที่ 5.10

เรื่อง ปัญหาการทุจริต

5. ปัญหาการทุจริต

การทุจริตโดยภาพรวมจะสอดคล้องกับคำว่า “**นอรรายฎร์บังหลวง**” โดย “**การนอรรายฎร์**” หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกรับผลประโยชน์ในทางที่มีชอบจากรายฎร์ผู้มาขอรับบริการ ส่วน “**การบังหลวง**” หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตต่อหน้าที่อื่นทำให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ของแผ่นดิน หรือเกิดการใช้งบประมาณของแผ่นดินไปในทางที่มีชอบ ทำให้เสียหายแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือทำให้ตนเองหรือบุคคลอื่นได้รับประโยชน์มิชอบ ผลที่ตามมาจากพฤติกรรมนอรรายฎร์บังหลวงดังกล่าวได้นำมาสู่

5.1 การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปในลักษณะที่ขาดหรือมีความรับผิดชอบไม่เพียงพอ

5.2 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐไปในทางที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือในความมีคุณธรรมความมีจริยธรรม

5.3 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปโดยขาดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและหลักธรรมาภิบาล

1) ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการทุจริตในลักษณะที่เรียกว่า “**นอรรายฎร์**” เกิดจาก

(1) การขาดความสำนึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(2) การขาดระบบการควบคุมภายในที่ดีของหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถใช้ช่องว่างในการเรียกรับผลประโยชน์จากประชาชนผู้มาขอรับบริการ

(3) การสมยอมของประชาชนผู้มาขอรับบริการ หรือการขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้อง ทำให้ประชาชนผู้มาขอรับบริการคิดว่าการเรียกรับผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ถูกต้อง

2) ปัจจัยเสี่ยงทำให้เกิดการทุจริตในลักษณะที่เรียกว่า “**บังหลวง**” เกิดจาก

(1) การขาดจิตสำนึกทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบในการทำงานตามมาตรฐานวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(2) ความต้องการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบต่องานนั้น ๆ

(3) การขาดระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่าการกระทำการทุจริตนั้นมีความคุ้มค่าที่จะเสี่ยง

ใบความรู้ที่ 5.11

เรื่อง แนวโน้มของปัญหาการทุจริต

6. แนวโน้มของปัญหาการทุจริต

ในปัจจุบันปัญหาการทุจริตที่เรียกว่า “ฉ้อราษฎร์” มีแนวโน้มที่ลดลง เนื่องจากขณะนี้ประชาชนผู้มาติดต่อขอรับบริการส่วนใหญ่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น และหากได้รับการบริการอย่างไม่เป็นธรรม หรือมีการเรียกร้อยประโยชน์โดยมิชอบก็มักจะมีการร้องเรียนต่อผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) การฉ้อราษฎร์ส่วนใหญ่ที่ยังหลงเหลืออยู่จึงมีลักษณะของการสมยอมให้ผลประโยชน์โดยผู้ขอรับบริการมากกว่า แต่ในส่วนของ การทุจริตในลักษณะที่เรียกว่า “บังหลวง” กลับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการกระจายอำนาจในการจัดงบประมาณ และการบริหารงบประมาณลงมาที่ระดับภูมิภาคและท้องถิ่นเพิ่มขึ้น และระบบการตรวจสอบในปัจจุบันยังคงมีลักษณะของการสุ่มตรวจ เนื่องจากหน่วยตรวจสอบมีกำลังคนน้อย ทำให้หน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบริหารงบประมาณยังคงมีความรู้สึกว่ามี ความคุ้มค่าที่จะเสี่ยงในการทุจริต ตลอดจนผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำทุจริตในลักษณะนี้ได้รับผลประโยชน์สูงกว่าการทุจริตในลักษณะฉ้อราษฎร์

แนวโน้มในปัจจุบันปัจจัยเสี่ยงที่เป็นเหตุในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นไปในลักษณะที่ขาดหรือมีความรับผิดชอบ ไม่เพียงพอ และมีการปฏิบัติราชการ โดยขาดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และขาดการยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล เกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

6.1 การขาดจิตสำนึกและความตระหนักทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

6.2 การไม่ดำรงตนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้มีความมุ่งหวังที่จะได้ผลประโยชน์อันมิควรได้สำหรับนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

6.3 การตอบสนองความต้องการของผู้ที่ต้องการทำการทุจริตเพื่อให้ได้ผลประโยชน์ตอบแทนหรือเพื่อให้ผู้นั้นให้การสนับสนุนตนในด้านต่าง ๆ เช่น ความก้าวหน้าในอาชีพราชการ

6.4 หน่วยงานภาครัฐไม่มีมาตรฐานการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันมิให้เกิดปัญหาการกระทำทุจริต

6.5 ระบบตรวจสอบเพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริตยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเห็นว่ามี ความคุ้มค่าที่จะเสี่ยงทำทุจริต

6.6 ภาคประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ใบความรู้ที่ 5.12

เรื่อง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

7. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

กลไกทางกฎหมายที่สำคัญที่ใช้ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้แก่

7.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

7.2 พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

7.3 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550

7.4 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550

7.5 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550

7.6 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542

7.7 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

7.8 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542

7.9 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

7.10 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542

7.11 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552

7.12 พระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วน และหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543

มาตรการตามกฎหมายต่าง ๆ เหล่านี้ ได้ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และป้องกันการร่วมมือกันของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ (ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ) ไปในทางมิชอบ เพื่อการทุจริต หรือเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก ซึ่งจะพบว่ามาตรการเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ มาตรการทางด้านวัตถุประสงค์ (Objective) และทางด้านอัตวิสัย (Subjective) มาตรการทางด้านวัตถุประสงค์ ได้แก่ การควบคุมทางการเมือง เช่น การควบคุมผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยรัฐสภา และการใช้อำนาจหรือหน่วยงานภายใต้การกำกับของรัฐสภาเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานทางการบริหาร ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ เพื่ออุดช่องว่าง หรือบัญญัติ กฎหมายใหม่ ๆ ขึ้นมาบังคับใช้ เพื่อป้องกันมิให้กฎหมายเหล่านั้นถูกนำไปใช้เป็นช่องทางในการทุจริตได้ การปรับปรุงหรือปฏิรูปประสิทธิภาพของหน่วยงานราชการที่มีอยู่ หรือจัดตั้งหน่วยงานราชการต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประการสุดท้าย คือ การควบคุมโดยสาธารณะ เช่น การสนับสนุนให้กลุ่มองค์กรต่าง ๆ นอกภาครัฐ หรือองค์กรภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมการตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เป็นต้น

ส่วนมาตรการทางอ้อมได้แก่ การใช้กระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอด และปลูกฝังค่านิยมคุณธรรม จริยธรรม และแนวคิด/วิธีการในการเข้ามามีส่วนร่วมในการต่อต้านการทุจริตให้กับกลุ่ม บุคคลต่าง ๆ ทั้งในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชน โดยใช้สถาบันต่าง ๆ ในสังคม เช่น สื่อสารมวลชนช่องทางต่าง ๆ บ้าน วัด โรงเรียน เป็นต้น เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน

ใบความรู้ที่ 5.13

เรื่อง จิตสำนึกของพลเมือง

8. จิตสำนึกของพลเมือง

จิตสำนึก เป็นสภาพที่รู้ตัวว่าคือใคร อยู่ที่ไหน ต้องการอะไร หรือกำลังรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งใด เมื่อแสดงพฤติกรรมอะไรออกไปก็แสดงออกไปตามหลักเหตุและผล แสดงตามแรงผลักดันจากภายนอก สอดคล้องกับหลักแห่งความเป็นจริง (principle of reality) จิตสำนึกเป็นระดับเหตุผลภายในใจ ที่ส่งผลต่อการแสดงออกในพฤติกรรมต่าง ๆ โดยเลือกแล้วว่าจะทำหรือไม่ทำอะไร เป็นการระลึกได้เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ของตนเองในโครงสร้างสังคม ดังที่เราได้ยินบ่อย ๆ ว่าจิตสำนึกแห่งความเป็นครู จิตสำนึกของพลเมือง จิตสำนึกสาธารณะ จิตสำนึกของการเป็นคนดี จิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม จิตสำนึกจึงเกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลนั่นเอง

การที่บุคคลจะมีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดี จำต้องมีการอบรมสั่งสอนหรือซึมซับประสบการณ์จากครอบครัว หรือสังคมนรอบตัว และผ่านการกระทำจนเป็นสันดานแห่งความดีหรือจิตสำนึกนั่นเอง อยู่ ๆ จะให้มีจิตสำนึกเกิดขึ้นเองคงจะเป็นไปได้ยาก

ปลูก - ปลูกจิตสำนึก ต้องทำในสองส่วนคือ “การปลูก” และ “การปลุก” การปลูกนั้นใช้กับผู้ใหญ่ที่บางครั้งได้หลงลืมหรือละเลยการนำคุณธรรมและจริยธรรมมาใช้ในการประพฤติปฏิบัติ ส่วนการปลุกนั้นใช้สำหรับเด็กและเยาวชนที่เปรียบดั่งผ้าขาว และจะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมไทยในอนาคต ในการแก้ไขสังคมคงต้องทำทั้งสองส่วน แต่ควรเน้น “การปลุก” กับเยาวชนมากกว่าการปลูกในผู้ใหญ่ เพราะการปลูกผู้ใหญ่เป็นไปได้อีกกว่าการปลูกฝั่งใหม่ อย่างไรก็ตาม “การปลุก” ผู้ปลูกต้องเข้าใจและทุ่มเทและกระทำอย่างต่อเนื่องจึงจะเห็นผล สังคมในปัจจุบัณผู้ใหญ่ไม่เพียงจะละเลยการปลูกฝั่งจิตสำนึกที่ดี ๆ ให้กับเยาวชนแต่ยังสร้างจิตสำนึกที่ผิด ๆ ให้กับเยาวชนอีกด้วยทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ การมองเห็นภาพการกระทำที่ไม่ดีงามของผู้ใหญ่ซ้ำแล้วซ้ำอีก เช่น การทุจริต การละเมิดกฎหมาย การใช้และทำลายทรัพยากรธรรมชาติอย่างไม่รู้คุณค่า การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม การบูชาเงินทองมากกว่าความดีงาม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงหล่อหลอมให้เยาวชนขาดจิตสำนึกแห่งความดีงาม คุณธรรมในสังคมจึงอ่อนล้าอย่างเช่นทุกวันนี้ การเร่งปลูกฝั่งจิตสำนึกในเรื่องดี ๆ และลดเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การปลูกฝั่งสิ่งผิด ๆ ให้กับเด็ก ๆ จึงเป็นเรื่องที่สังคมต้องช่วยกันเร่งแก้ไข

ใบกิจกรรมที่ 5.6

เรื่อง การทุจริตการจัดซื้อวัสดุป้องกันโรคไข้เลือดออก (มุ้ง)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. อธิบายคดีทุจริตที่เป็นความผิดทางอาญาได้
2. อธิบายผลกระทบทางสังคมของผู้กระทำผิดได้
3. บอกพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของผู้กระทำผิดได้
4. บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้
5. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้

กรณีตัวอย่างคดีทุจริต

เรื่อง กล่าวหา นายสมชาย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครกับพวก

ข้อ กล่าวหา ทุจริตในการจัดซื้อวัสดุป้องกันโรคไข้เลือดออก (มุ้ง)

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อปี พ.ศ. 2542 นายสมชาย ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ขณะดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ใช้อำนาจในตำแหน่งเสนอญัตติจ่ายขาดเงินสะสมในการจัดทำโครงการจัดหาวัสดุในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเขตอำเภอดงเจริญ (มุ้ง) จำนวน 9,250 หลัง วงเงิน 1,850,000 บาท ต่อ สภากลางการบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และเมื่อได้รับอนุมัติจากสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนครแล้วผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ได้ร่วมกับนายสมควร ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร กำหนดให้อีก อบ.สจ.สกลนครจัดซื้อมุ้ง ขนาด 2 x 2 เมตร ซึ่งเป็น ขนาดที่ไม่มีจำหน่ายตามร้านค้าทั่วไป จากนั้นผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ได้ติดต่อร้านค้าที่รับผลิตและจำหน่ายมุ้งแห่งหนึ่งให้ผลิตมุ้ง ขนาด 2 x 2 เมตร จำนวน 9,250 หลัง ในราคาหลังละ 88.50 บาท รวมเป็นเงิน 818,625 บาท และให้พิมพ์ข้อความในกระดาษว่า “ด้วยรักและห่วงใยจากนายสมควร” ใส่เข้าไปในถุงบรรจุมุ้งดังกล่าวด้วย แล้วให้พรรคพวกของตนไปดำเนินการจดทะเบียนร้านค้าเพื่อนำหลักฐานไปใช้ในการยื่นซองสอบราคาต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร และได้แอบอ้างใช้ชื่อและเอกสารหลักฐานของร้านอื่น ๆ อีกจำนวน 2 ร้าน ไปร่วมยื่นเสนอราคาด้วย ซึ่งปรากฏว่าร้านค้าของผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 กับพวก ได้รับการพิจารณาในการเสนอราคาขายวัสดุป้องกันโรคไข้เลือดออก (มุ้ง) ในวงเงิน 1,831,500

บาท(หลังละ 198 บาท) และได้ทำสัญญาซื้อขายกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร โดยผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 กับพวก ได้รับประโยชน์จากราคาส่วนต่างของมุ้งที่ตนกับพวกได้ดำเนินการจ้างผลิตไว้ล่วงหน้าแล้ว และเป็นเหตุให้ทางราชการได้รับความเสียหายจากการจัดซื้อมุ้ง ในราคาสูงกว่าความเป็นจริง (หลังหักภาษี ณ ที่จ่ายแล้ว) เป็นจำนวนเงิน 994,560 บาท

มติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากการไต่สวนแล้วมีมติว่า การกระทำของ นายสมชาย ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 เป็นความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 มาตรา 152 และมาตรา 157 และนายสมควร ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 เป็น ความผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 มาตรา 152 และมาตรา 157 ประกอบมาตรา 86 ให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยัง อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้ถูกกล่าวหา ทั้งสองต่อไป

ผลการดำเนินคดีอาญา อัยการสูงสุดมีความเห็นสั่งฟ้องคดี และปัจจุบันอัยการจังหวัดสกลนคร ได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดสกลนครแล้ว

หมายเหตุ ชื่อบุคคลเป็นชื่อสมมุติ เพื่อความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรณีศึกษา

อ้างอิง : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2552 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 3 - 4 คน และให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนศึกษากรณีศึกษาคดีทุจริต เรื่อง การทุจริตการจัดซื้อวัสดุป้องกันโรคไข้เลือดออก (มุ้ง)

แล้วจวบจนที่ความเห็นของตนตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด
- 2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร
- 3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด
- 4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวสกลนคร ท่านทราบเรื่องดังกล่าวกรณีศึกษานี้ ท่านควร

ดำเนินการอย่างไร

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

2. ให้สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลงานของกลุ่มตามประเด็นคำถาม
3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปของกลุ่มในห้องเรียน โดยสมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็น

4. ครูสรุปสาระสำคัญและสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันการทุจริต คุณธรรม และความซื่อสัตย์

5. ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่มประเมินการนำเสนอผลสรุปของกลุ่มอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

แบบบันทึกความเห็นของสมาชิกแต่ละคน

ชื่อสมาชิก.....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวสกลนคร ท่านทราบเรื่องดังกล่าวกรณีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....

.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับดั่งกรณีศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....

แบบสรุปผลงานกลุ่มตามประเด็นคำถาม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก

- 1)..... 2).....
- 3)..... 4).....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวสกลนคร ท่านทราบเรื่องดังกรณีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 5.7

เรื่อง การทุจริตเรียกรับเงินเป็นค่าตอบแทนในการเบิกจ่ายเงินค่าจ้างก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. อธิบายคดีทุจริตที่เป็นความผิดทางวินัยและอาญาได้
2. อธิบายผลกระทบทางสังคมของผู้กระทำผิดได้
3. บอกพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของผู้กระทำผิดได้
4. บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้
5. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้

กรณีตัวอย่างคดีทุจริต

เรื่อง กล่าวหา นายสมบัติ ตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง

อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา

ข้อกล่าวหา ทุจริตเรียกรับเงินเป็นค่าตอบแทนในการเบิกจ่ายเงินค่าจ้างก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ความว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ได้ประกาศ สอบราคาจ้างเหมาก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน บ้านโนนหญ้าคา หมู่ที่ 7 ตำบลขามสะแกแสง ในวงเงิน 450,188 บาท โดยมีห้างหุ้นส่วนจำกัดแห่งหนึ่งซึ่งเสนอราคาต่ำสุดเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกให้ก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านดังกล่าวและองค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจการจ้างประกอบด้วย นายสมบัติ ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 เป็นประธานกรรมการ นายสมพงษ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 เป็นกรรมการ และมีกรรมการบริหารและผู้แทนประชาคมหมู่บ้านอีก 2 คน ร่วมเป็นกรรมการ โดยมีนายสมชาติ หัวหน้าส่วนโยธา ผู้ถูกกล่าวหาที่ 3 เป็นผู้ควบคุมงาน ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 – 3 ได้ร่วมกันเรียกรับเงินจาก

ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวจำนวน 10เปอร์เซ็นต์ของวงเงินค่าจ้างก่อสร้างหรือประมาณ 40,000 บาท เพื่อเป็นการตอบแทนในการเบิกจ่ายเงินค่าก่อสร้าง แต่ห้างหุ้นส่วนจำกัดฯ ได้ขอต่อรองเหลือ 20,000 บาท และได้เข้าแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการสืบสวนสอบสวน ตำรวจภูธรภาค 3 หลังจากนั้นได้มีการวางแผนเข้าจับกุมผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 กับพวก พร้อมกับเงินของกลาง

มติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากการไต่สวนแล้วมีมติว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 เป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 และมาตรา 157 และการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 – 3 เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 และมาตรา 157 ให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 และผู้ถูกกล่าวหาที่ 3 และไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้ถูกกล่าวหาทั้งสามรายต่อไป

ผลการดำเนินการทางวินัย ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่ออกผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 และผู้ถูกกล่าวหาที่ 3 ออกจากราชการแล้ว

ผลดำเนินคดีอาญา อัยการสูงสุดมีความเห็นสั่งฟ้องคดีแล้ว

หมายเหตุ ชื่อบุคคลเป็นชื่อสมมุติ เพื่อความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรณีศึกษา

อ้างอิง : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2553 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่ม ละ 3 - 4 คน และให้สั มาชิกกลุ่ม แต่ละคนศึกษากรณีศึกษาคดีทุจริต เรื่อง การทุจริตเรียกรับเงินเป็นค่าตอบแทนในการเบิกจ่ายเงินค่าจ้างก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน แล้วจดบันทึกความเห็นของตนตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด
- 2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร
- 3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด
- 4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวนครราชสีมา ท่านทราบเรื่องดังกล่าวกรณีศึกษานี้ท่านควรดำเนินการอย่างไร

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

2. ให้สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลงานของกลุ่มตามประเด็นคำถาม
3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปของกลุ่มในห้องเรียน โดยสมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็น
4. ครูสรุปสาระสำคัญและสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันการทุจริต คุณธรรม และความซื่อสัตย์

5. ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่มประเมินการนำเสนอผลสรุปของกลุ่มอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

แบบบันทึกความเห็นของสมาชิกแต่ละคน

ชื่อสมาชิก.....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวนครราชสีมา ท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับดงกรณีศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....

แบบสรุปผลงานกลุ่มตามประเด็นคำถาม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก

- 1)..... 2).....
- 3)..... 4).....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....

.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าเป็นชาวนครราชสีมา ท่านทราบเรื่องดังกล่าวกรณีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรมที่ 5.8

เรื่อง การเรียกรับเงินจากพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน เพื่อช่วยเหลือในการประเมินเลื่อนระดับให้สูงขึ้น,การบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการใหม่, การขอโอนย้ายและเรียกรับเงิน ส่วนแบ่งจากเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส)

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. อธิบายคดีทุจริตที่เป็นความผิดทางวินัยและอาญาได้
2. อธิบายผลกระทบทางสังคมของผู้กระทำผิดได้
3. บอกพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของผู้กระทำผิดได้
4. บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้
5. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้

กรณีตัวอย่างคดีทุจริต

เรื่อง กล่าวหา นายสมควร เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชนแดนอำเภอสองแคว จังหวัดน่าน

ข้อกล่าวหา เรียกรับเงินจากพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน เพื่อช่วยเหลือในการประเมินเลื่อนระดับให้สูงขึ้น, การบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการใหม่, การขอโอนย้าย และเรียกรับเงินส่วนแบ่งจากเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส)

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ความว่า นายสมควร เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหาร

ส่วนตำบลชนแดน ได้ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยทุจริตหลายประการ ดังนี้

1. เรียกรับเงินจำนวน 4,000 – 5,000 บาท จากพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชนแดนตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ 1 ที่ขอประเมินปรับเลื่อนระดับให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นในตำแหน่งเจ้าหน้าที่พัสดุ 2
2. เรียกรับเงินจำนวน 30,000 บาท จากผู้สู้อบบรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 1 ที่ได้ขึ้นบัญชีไว้เพื่อรอการเรียกบรรจุจากเทศบาลตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เพื่อช่วยเหลือในการเรียกบุคคลดังกล่าวมาบรรจุเข้ารับราชการที่องค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน
3. เรียกรับเงินจำนวน 20,000 บาท จากพนักงานจัดเก็บรายได้ 2 เพื่อให้ความยินยอมในการโอนไปปฏิบัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลฝายแก้ว อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
4. เรียกรับเงินจำนวน 50,000 บาท จากเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล 1 พนักงานเทศบาลเมืองแพร่จังหวัดน่าน เพื่อรับโอนมาปฏิบัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน
5. เรียกรับเงินจำนวน 20,000 บาท จากผู้ช่วยทันตแพทย์ 1 สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อรับโอนมาปฏิบัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน
6. เรียกรับเงินจำนวน 60,000 บาท จากนักพัฒนาชุมชน 3 พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทะลอบ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรับโอนมาปฏิบัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน
7. เรียกรับเงินจำนวน 30,000 บาท จากเจ้าพนักงานจัดเก็บรายได้ 5 พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลา อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อรับโอนมาปฏิบัติหน้าที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน
8. เรียกรับเงินประมาณ 10 – 30 % จากเงินประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงิน โบนัส) ที่พนักงานส่วนตำบลและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลชนแดนจะได้รับ จำนวน 5 ราย

มติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากการไต่สวนแล้วมีมติดังนี้

1. กรณีการกระทำของนายสมควรมีมูลเป็นความผิดทางอาญฐานเป็นเจ้าพนักงาน เรียกรับหรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ท่านใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ และฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 และมาตรา 157 ประกอบมาตรา 90 และมาตรา 91

2. ให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 92 และมาตรา 97 ตามลำดับต่อไป

ผลการดำเนินการทางวินัย คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดเพื่อพิจารณาส่งลงโทษทางวินัยและปัจจุบันผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดได้ส่งลงโทษทางวินัยให้นายสมควรร พ้นจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชนแดนแล้ว

ผลการดำเนินคดีอาญา คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด และปัจจุบันอัยการสูงสุดได้มีความเห็นสั่งฟ้องคดีอาญาแล้ว

หมายเหตุ ชื่อบุคคลเป็นชื่อสมมุติ เพื่อความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรณีศึกษา

อ้างอิง : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2554 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียนกลุ่ม ละ 3 - 4 คน และให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนศึกษากรณีศึกษาคดีทุจริต เรื่อง การเรียกรับเงินจากพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลชนแดน เพื่อช่วยเหลือในการประเมินเลื่อนระดับให้สูงขึ้น, การบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการใหม่, การขอโอนย้ายและเรียกรับเงิน ส่วนแบ่งจากเงิน ประโยชน์ตอบแทนอื่นเป็นกรณีพิเศษ (เงินโบนัส)

แล้วจดบันทึกความเห็นของตนตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด
  - 2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร
  - 3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด
  - 4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวน่าน ท่านทราบเรื่องดังกล่าวกรณีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร
  - 5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีการศึกษา
2. ให้สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลงานของกลุ่มตามประเด็นคำถาม
3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปของกลุ่มในห้องเรียน โดยสมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็น
4. ครูสรุปสาระสำคัญและสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันการทุจริต คุณธรรม และความซื่อสัตย์
5. ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่มประเมินการนำเสนอผลสรุปของกลุ่มอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

แบบบันทึกความเห็นของสมาชิกแต่ละคน

ชื่อสมาชิก.....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชาวน่าน ท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับดงกรณีศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....

แบบสรุปผลงานกลุ่มตามประเด็นคำถาม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก

- 1)..... 2).....
- 3)..... 4).....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....

.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็น ชาวน่าน ท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรมที่ 5.9

เรื่อง การปลอมลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนามในเช็คสั่งจ่ายรวม ๓ ฉบับ นำไปถอนเงินแล้ว เบียดบังเงินไปเป็นประโยชน์สำหรับตนเอง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. อธิบายคดีทุจริตที่เป็นความผิดทางวินัยและอาญาได้
2. อธิบายผลกระทบทางสังคมของผู้กระทำผิดได้
3. บอกพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของผู้กระทำผิดได้
4. บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้
5. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้

กรณีตัวอย่างคดีทุจริต

เรื่อง กล่าวหานายสมศักดิ์ ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทราย

อำเภอมาหะชัย จังหวัดยโสธร

ข้อกล่าวหา ปลอมลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนามในเช็คสั่งจ่ายเงินรวม 3 ฉบับ นำไปถอนเงินแล้ว
เบียดบังเงินไปเป็นประโยชน์สำหรับตนเอง

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ความว่า นายสมศักดิ์ ผู้ถูกกล่าวหา หัวหน้าส่วนการคลัง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทราย อำเภอมาหะชัย จังหวัดยโสธร มีหน้าที่ในการรับเงิน เบิกจ่ายเงิน ฝากเงิน และเก็บรักษาเงิน ได้กระทำการทุจริตปลอมลายมือชื่อของนาย ท. รักษาการในตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโนนทราย ในเช็คสั่งจ่ายของธนาคาร เพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร สาขามาหะชัย รวม 3 ฉบับ นำไปเบิกเงินจากธนาคารแล้วเบียดบังเงิน จำนวนรวมทั้งสิ้น 495,000 บาท ไปเป็นของตนโดยทุจริต

มติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากการไต่สวนแล้วมีมติว่า การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147, 157, 161, 264, 266 และมาตรา 268 ให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้ถูกกล่าวหาต่อไป สำหรับความผิดทางวินัย เนื่องจากผู้บังคับบัญชาได้มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการในการกระทำผิดนี้แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะต้องส่งเรื่องไปให้ผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยอีก

ผลดำเนินคดีอาญา อัยการสูงสุดสั่งฟ้องคดีแล้ว

หมายเหตุ ชื่อบุคคลเป็นชื่อสมมุติ เพื่อความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรณีศึกษา

อ้างอิง : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2553 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 3 - 4 คน และให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนศึกษากรณีศึกษาที่ทุจริต
เรื่อง การปลอมลายมือชื่อของผู้มีอำนาจลงนามในเช็คสั่งจ่ายเงินรวม 3 ฉบับ นำไปถอนเงิน แล้วเบียดบังเงิน
ไปเป็นประโยชน์สำหรับตนเอง

แล้วจวบจนที่ความเห็นของตนตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด
- 2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร
- 3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด
- 4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชายยโสธร ท่านทราบเรื่องดังกรณีศึกษานี้ ท่านควร

ดำเนินการอย่างไร

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรเพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับดงกรณีศึกษา

2. ให้สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลงานของกลุ่มตามประเด็นคำถาม

3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปของกลุ่มในห้องเรียน โดยสมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดงความคิดเห็น

4. ครูสรุปสาระสำคัญและสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันการทุจริต คุณธรรม และความซื่อสัตย์

5. ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่มประเมินการนำเสนอผลสรุปของกลุ่มอื่น ตามที่ได้รับ

มอบหมาย

แบบบันทึกความเห็นของสมาชิกแต่ละคน

ชื่อสมาชิก.....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชายโสด ท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....

แบบสรุปผลงานกลุ่มตามประเด็นคำถาม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก

- 1)..... 2).....
- 3)..... 4).....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....

.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านเป็นชายโสด ท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรมที่ 5.10

เรื่อง การร่วมกันทูลจรรยาในการซื้อไม่หมอนรองรางรถไฟ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

- 1. อธิบายคดีทุจริตที่เป็นความผิดทางวินัยและอาญาได้
- 2. อธิบายผลกระทบทางสังคมของผู้กระทำผิดได้
- 3. บอกพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของผู้กระทำผิดได้

4. บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้
5. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้

กรณีตัวอย่างคดีทุจริต

เรื่อง กล่าวหานายทองใบ ตำแหน่งหัวหน้าแผนกการพัสดุ ฝ่ายการช่างโยธา การรถไฟแห่งประเทศไทย กับพวก

ข้อกล่าวหา ร่วมกันทุจริตในการซื้อไม้หมอนรองรางรถไฟ

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน

จากการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ความว่า เมื่อปี พ.ศ. 2545 การรถไฟแห่งประเทศไทยได้จัดซื้อไม้หมอนรองรางรถไฟธรรมดาเนื้อแข็งเลื่อยจักร ประเภท ก. จากบริษัท โรงเลื่อยจักรมังกรพานิชย์ จำกัด จำนวน 2 สัญญา สัญญาละ 12,000 ท่อน ในราคาต่อท่อนละ 750 บาท เป็นเงิน 9,000,000 บาท รวม 2 สัญญาเป็นเงิน 18,000,000 บาท และจัดซื้อจากบริษัท โฟกัส (ไทยแลนด์) จำกัด จำนวน 1 สัญญา จำนวน 12,000 ท่อน ต่อท่อนละ 750 บาท เป็นเงิน 9,000,000 บาท แต่ปรากฏว่าในการส่งมอบไม้หมอนให้กับการรถไฟแห่งประเทศไทยตามสัญญา บริษัท โรงเลื่อยจักรมังกรพานิชย์ ฯ มีไม้หมอนไม่เพียงพอที่จะส่งมอบ จึงได้ตกลงให้บริษัท โฟกัส ฯ เป็นผู้ส่งมอบไม้หมอนให้กับการรถไฟแห่งประเทศไทยแทนจำนวน 7,760 ท่อน ซึ่งปรากฏว่าไม้หมอนที่บริษัท โฟกัส ฯ ส่งมอบทั้งในนามของบริษัท โฟกัส ฯ และในนามของบริษัท โรงเลื่อยจักรมังกรพานิชย์ ฯ เป็นไม้เนื้ออ่อน ไม่สามารถนำไปใช้งานได้ เป็นเหตุให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ ในการจัดซื้อและตรวจรับไม้หมอนรองรางรถไฟดังกล่าว มีนายทองใบ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ตำแหน่งหัวหน้าแผนกการพัสดุ ฝ่ายการช่างโยธา ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดหาไม้ ควบคุมดูแลด้านพัสดุเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อไม้หมอน ได้ร่วมกับกับนายทองแท้ กรรมการผู้จัดการบริษัท โรงเลื่อยจักรมังกรพานิชย์ จำกัด ผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 และนายทองมา กรรมการผู้จัดการบริษัท โฟกัส (ไทยแลนด์) จำกัดผู้ถูกกล่าวหาที่ 3 ทุจริตโดยมีการจัดซื้อด้วยวิธี แบ่งซื้อแบ่งจ้างและรายงานการตรวจรับไม้หมอนต่อผู้บังคับบัญชาว่าเป็นไม้เนื้อแข็งถูกต้องตามสัญญา ทั้ง ๆ ที่เป็นไม้เนื้ออ่อน ไม่สามารถนำไปใช้งานได้ อันเป็นเหตุให้การรถไฟแห่งประเทศไทยได้รับความเสียหาย

มติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากการไต่สวนแล้วมีมติว่า การกระทำของนายทองใบ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง และเป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151, 157 และมาตรา 162 (4) ประกอบมาตรา 83 และการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาที่ 2 และ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 3 เป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 และมาตรา 157 ประกอบมาตรา 86 ให้ส่งรายงาน เอกสาร และความเห็นไปยังผู้บังคับบัญชาเพื่อพิจารณาโทษทางวินัยกับผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 และไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีอาญาในศาลซึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้ถูกกล่าวหาทั้งสามรายต่อไป

ผลการดำเนินการทางวินัย ผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษไล่นายทองใบ ผู้ถูกกล่าวหาที่ 1 ออกจาก

ราชการแล้ว

ผลดำเนินคดีอาญา อยู่ระหว่างการพิจารณาสำนวนของอัยการสูงสุด

หมายเหตุ ชื่อบุคคลเป็นชื่อสมมุติ เพื่อความเหมาะสมในการนำมาเป็นกรณีศึกษา

อ้างอิง : รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ ประจำปี พ.ศ. 2553 ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

กิจกรรม

3.1 แบ่งกลุ่ม ผู้เรียน กลุ่ม ละ 3 - 4 คน และให้สื มาชิกกลุ่ม แต่ละ ะคนศึกษากรณีศึกษาคดีทุจริต

เรื่อง การร่วมกันทุจริตในการซื้อไม้หอมรองรางรถไฟ

แล้วจกบันทึกความเห็นของตนตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด
- 2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร
- 3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด
- 4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร
- 5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร

เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

2. ให้สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลงานของกลุ่มตามประเด็นคำถาม
3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปของกลุ่มในห้องเรียน โดยสมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดง

ความคิดเห็น

4. ครูสรุปสาระสำคัญและสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันการทุจริต คุณธรรม และความซื่อสัตย์
5. ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่ม ประเมินการนำเสนอผลสรุปของกลุ่ม อื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

แบบบันทึกความเห็นของสมาชิกแต่ละคน

ชื่อสมาชิก.....

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านทราบเรื่องคดีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

.....
.....
.....
.....

แบบสรุปผลงานกลุ่มตามประเด็นคำถาม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก

- 1)..... 2).....

3).....4).....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางวินัยและทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับองค์กรศึกษา

.....
.....
.....
.....
.....

ใบกิจกรรมที่ 5.11

เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อ

1. อธิบายคดีทุจริตที่เป็นความผิดทางอาญาและการกระทำอันเป็นการต้องห้ามได้
2. อธิบายผลกระทบทางสังคมของผู้กระทำผิดได้
3. บอกพฤติกรรมที่ขาดคุณธรรมของผู้กระทำผิดได้
4. บอกวิธีการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้
5. ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้

กรณีตัวอย่างคดีทุจริต

เรื่อง กล่าวหาพันตำรวจโททักษิณ จำเลยที่ 1 และ คุณหญิงพจมาน จำเลยที่ 2 ฐานกระทำความผิดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ข้อเท็จจริงจากการไต่สวน

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2556 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2556 ซึ่งเป็น ระยะเวลาที่จำเลยที่ 1 เป็น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย โดยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นคู่สมรสของจำเลยที่ 1 ร่วมกันกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายกรรมตา: ักัน กลา: ่วคือ จำเลยทั้งสองได้ ่วมกันเป็น คู่สัญญา หรือมีส่วน ใด: ี่เสียในสัญญาจะซื้อจะขายหรือสัญญาซื้อขายที่ดิน โฉนดเลขที่ 2298, 2299, 2230 และ 2301 แขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ 33 ไร่ □ 78.9 ตารางวา จำนวนเงิน 772,000,000 บาท กับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่จำเลยที่ 1 มีอำนาจกำกับ ดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี อันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และจำเลยที่ 1 ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมาย มีหน้าที่จัดการ หรือดูแลกิจการ การบริหารทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน ได้เข้าไปมีส่วนได้เสียเพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น และปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติหน้า: ี่ โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน หรือผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ด้วยการให้ความยินยอมต่อจำเลยที่ 2 ในการเสนอราคาประมูลซื้อที่ดิน ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน และทำสัญญาซื้อขายที่ดินดังกล่าว: วกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน ซึ่งมีการปรับลดราคาในช่วงที่จำเลยที่ 1 ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และมีการปรับเพิ่มราคาที่ดินหลังจากจำเลยที่ 2 ซื้อที่ดินแล้ว การที่จำเลยที่ 2 เข้าไปเสนอราคาประมูลซื้อที่ดิน ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินและสัญญาซื้อขายที่ดินดังกล่าว: วก โดยให้ ำเลยที่ 1 เป็น ผู้: ี่ ัก ้วมยินยอมในการทำนิติกรรมเป็นการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกแก่จำเลยที่ 1 ในการเข้าไปมีส่วนได้เสีย และปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตข้างต้น เหตุเกิดที่แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร และแขวงห้วยขวาง เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

ทางใต้สวนพยานหลักฐานจากการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง
 ทางการเมืองและรายงานสรุปสำนวนการตรวจสอบใต้สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ
 ททุจริตแห่งชาติได้มีประกาศกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ทางนายรัฐมนตรี และรัฐมนตรี เปรี่ เจา้ หนา้ ที่ของ
 รัฐที่อ้งหา้ มมิไห้ เปี่ คุต้ญญาหรือมีส่วนใดเ้ สียในสัญญาที่ทำกับหน่ว ยงานของรัฐที่ตนปฏิบัติหนา้ ที่
 ในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบ หรือดำเนินคดี อันเป็นการต้องห้ามตาม
 มาตรา 100(1) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
 พ.ศ. 2542 โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จำเลยทั้งสองเป็นสามีภริยากัน โดยชอบด้วยกฎหมาย
 จากพยานหลักฐานที่ได้จากการใต้สวนรับฟังได้ว่าจำเลยที่ 1 กระทำความคิด ซึ่งขณะเกิดเหตุ
 จำเลยที่ 1 ดำรงตำแหน่งนายรัฐมนตรีได้รับมอบหมายไว้วางใจให้บริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้เกิด
 ประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการและประชาชน แต่จำเลยที่ 1 กลับฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งที่
 จำเลยที่ 1 เป็นหัวหน้ารัฐบาล ต้องกระทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
 ประพฤติตนในสิ่งที่ดีงามตามจริยธรรมของนักการเมือง ให้เหมาะสมกับที่ได้รับความไว้วางใจในตำแหน่ง
 หน้าที่อันสำคัญยิ่ง จึงไม่สมควรรอกการลงโทษ

คำพิพากษา

พิพากษาว่า จำเลยที่ 1 มีความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน
 และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 มาตรา 100 (1) วรรคสาม และมาตรา 122 วรรคหนึ่ง ให้ลงโทษ
 จำคุก 2 ปี ส่วนความผิดฐานอื่นและคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก และยกฟ้อง โจทก์สำหรับจำเลยที่ 2

อ้างอิง : คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง วันที่ 17 กันยายน 2551

คดีหมายเลขคำที่ อม. 1/2550

คดีหมายเลขแดงที่ อม. 1/2550

กิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มผู้เรียน กลุ่มละ 3 - 4 คน และให้สมาชิกกลุ่มแต่ละคนศึกษากรณีศึกษาคดีทุจริต
 เรื่อง กล่าวหาพันตำรวจโททักษิณ จำเลยที่ 1 และ คุณหญิงพจมาน จำเลยที่ 2ฐานกระทำความผิดต่อ
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่
 ราชการ

แล้วจดบันทึกความเห็นของตนตามประเด็นคำถาม ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด
- 2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร
- 3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด
- 4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านทราบเรื่องดังกล่าวกรณีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร
- 5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร

เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับดังกล่าวกรณีศึกษา

2. ให้สมาชิกกลุ่มอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อสรุปเป็นผลงานของกลุ่มตามประเด็นคำถาม

3. ให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลสรุปของกลุ่มในห้องเรียน โดยสมาชิกกลุ่มอื่นร่วมแสดง

ความคิดเห็น

4. ครูสรุปสาระสำคัญและสอดแทรกความรู้เรื่องการป้องกันการทุจริต คุณธรรม และความซื่อสัตย์
5. ตัวแทนสมาชิกแต่ละกลุ่ม ประเมินการนำเสนอผลสรุปของกลุ่มอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

แบบบันทึกความเห็นของสมาชิกแต่ละคน

ชื่อสมาชิก.....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านทราบเรื่องดังกล่าวนี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดียาเสพติด

.....
.....
.....

.....
.....

แบบสรุปผลงานกลุ่มตามประเด็นคำถาม

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิก

1) ..... 2).....

3)..... 4).....

1) ผู้กระทำความผิดมีความผิดทางอาญาเกี่ยวกับเรื่องใด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

2) ผู้กระทำความผิดจะได้รับผลกระทบทางสังคมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

3) ผู้กระทำความผิดขาดคุณธรรมในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....
.....

4) ในฐานะพลเมืองที่ดี ถ้าท่านทราบเรื่องคดีศึกษานี้ ท่านควรดำเนินการอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

5) ท่านจะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....